

מראי מקומות - חגיגה

כה.

א. כדי יין וכדי שמן המדומעות

פרש"י, והשתא משמע של טבל, תרומה וחולין מעורבין. הנה ידוע מה שחקר האתוון דאורייתא (סי' ב') באיסור טבל, האם איסורה משום שנתערב בה תרומה, או דלמא הוי איסור עצמי. ובתוך דבריו כ' "וע"ע בחגיגה (כה) כדי יין וכדי שמן המדומעות... וע"ש בגמ' כה: ומפורש גם בזה דטבל תרומה מעורבת בו, ונקרא מדומע מפאת היותו חולין ותרומה מעורבין, וכו'".

ב. רצועה של כותים מפסקת

ע' משנה למלך (טומאת מת יא, ו ד"ה ודע דהא) שביאר דמה שגזרו חז"ל טומאה על ארץ העמים, אי"ז תלוי בכבוש עולי מצרים או בכבוש עולי בבל, דכל מה שכבשו עולי מצרים חשיב א"י, וכל א"י טהורה, אפי' העיירות שדרו בהם גוים, וכל חו"ל טמא, ואפי' העיירות שגרו בהם ישראלים. ומה דאי' בגמ' דרצועה של כותים מפסקת, ביאר דזהו מדין "מדור גוים", דאי' שם בהרמב"ם (הל' ז') "מקום ששכנו בו גוים בארץ ישראל הר"ז מטמא כארץ העמים עד שיבדק שמא קברו בו נפלים", ואינו משום גזירת הטומאה על ארץ העמים. והוסיף דמרש"י לא משמע כן, ולכא' כוונתו למש"כ "רצועה של ארץ העמים מפסקת וכו'". (עכ"ז צ"ל דדין זה של מדור גוים יש בו הגדרים של טומאת ארץ העמים, ע"פ מה שהבאנו לקמן מהמשל"מ שם הל' א').

ג. מפני שרצועה של כותים מפסקת

הק' תוס', א"כ איך היו עולין לרגל מהגליל, הרי א"כ יהיו צריכין הזאת ג' וז' כשעלו לירושלים. ותי' התוס' יו"ט דכיון דכל טומאת ארץ העמים מדרבנן, לענין עלי' לרגל הקלו. וע' שו"ת שער אפרים (סי' ל"ז, צוין בגלה"ש כאן) שכ' דלא הבין קו' תוס', דלימא דבאו ז' ימים קודם הרגל וטהרו את עצמן ג' וז', וע"ש מש"כ ליישב זה. אולם הק' דהי"ל לתוס' להק' איך הביאו בכורים לבהמ"ק מהגליל. ותי' או דהביאו הפירות שלא היו מוכשרים לקבל טומאה, ועוד תי' דהביאום במוקף צמיד פתיל, דאין שייך בבכורים מה דאי' בגמ' לענין אפר חטאת וקדשים. וע"ע במשנה למלך (טומאת מת יא, א סוד"ה עוד כתבו התוס') דכ' דלפי מש"כ הרמב"ם דאור ארץ העמים אינו מצריך הזאה ג' וז', אלא טבילה והערב שמש בלבד, א"כ י"ל דבאמת נכנסו בשידה תיבה ומגדל, ואע"ג דהוי אהל זרוק, מ"מ אין כאן כי אם טומאת אויר, ולא בעי הזאה כלל, כי אם טבילה והערב שמש.

ה. אין הקדש ניצול בצמיד פתיל

ובגדר הא דאינו מציל, ע' במקדש דוד (ל"ט, ב') דהביא ב' צדדים בזה, והביא מש"כ תוס' להביא ראי' דתרומה ניצלת בצמיד פתיל מהא דאי' דמפקידין תרומה אצל ע"ה במוקף צמיד פתיל. וא"כ, מוכרחין לומר דגדר הא דאינו מציל בקדש אינו בטומאת אהל בלבד, אלא אף בשאר טומאות, דהא הגמ' שם מייירי לענין מגע ע"ה. וביאר דס"ל לתוס' דהא דאין צמיד פתיל מציל בקדש הוא משום ד"כלי חרס מתטמא מגבו לענין קדש", וא"כ זה נוגע לכל הטומאות. אבל הביא ראי' מרש"י לעיל (כ:) דלא ס"ל כן, דשם כ' רש"י דהא דנושא את המדרס מייירי בכלי חרס, דרק אם נכנס הטמא לאוירה יכול לטמאו. ולכא' ק', דהא בקדש איירי, וא"כ מה לי כלי חרס מה לי שאר כלים, הלא כלי חרס ככלי שטף לענין קדש. אלא ע"כ ס"ל לרש"י דהא דאין צמיד פתיל בקדש הוא רק לענין אהל המת, אבל במגע אינו מיטמא מגבו, דהא כלי חרס הוא. אלא הביאור הוא דאמרי' דאין הקדש חשוב כאילו הוא בצמיד פתיל אלא הרי הוא כאילו הוא באהל המת. והביא ראי' לזה מהא דאי' בסוגיין, דלמה לא היו יכולים להביא יין ושמן מגליל בכלי אבנים שהיו צמיד פתיל, דהא גם בכלי אבנים אמרי' דמצילין בצמיד פתיל. ואם הביאור הא דאין צמיד פתיל בקדש הוא משום ד"ברו כתוכו", הרי אי"ז שייך בכלי אבנים, שהרי אינם מקבלים טומאה כלל, אע"כ צ"ל דהביאור הוא דרואין כאילו אינו בצמיד פתיל, וממילא טמא באהל המת.

ה. ויתננה לעני כהן

פרש"י, ויראנה שלא הוכשרו הזיתים, והכהן יעשנה בטהרה. והק' הטורי אבן, במאי נודע להכהן שלא הוכשרו, דלמא הוכשרו כבר. ועוד, למה יראה הכהן שלא הוכשרו, הא ע"ה עצמו נאמן בכך, ע"ש שהאריך בזה.

ו. בגלילא שנו

פרש"י, מתני' דקתני דמהימני ביהודה קאי. והק' הטורי אבן, למה לא מהימני בגליל, הא כל מה שאינו נאמן בקדש בגליל הוא משום שרצועה של עכו"ם מפסקת, וא"א להביא הקדש בטהרה לבהמ"ק, אבל אי"ז שייך להא דתרומה, דנאכל גם בגבולין. וע' בתוס', שכ' דאינו נאמן בגליל יותר מזמן הבדים, אע"פ שיש הרבה שמן בגליל, ומאחרים בבדים ברוך שמן שיש להם לעשות (ויש לע' אם יש לפרש פי' זה בדעת רש"י). והק' הטו"א גם על פי' זה, א"כ היינו ממש תי' דהא בחרפי והא באפלי, דבגליל היינו אפלי, ולכן אינו נאמן, והניח בקו'.